

## POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **Z.B.**,

na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 29 września 2021 r.,

w przedmiocie rozważenia podstaw do wznowienia z urzędu postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 czerwca 1997 r., sygn. akt II AKa (...), zmieniającym wyrok Sądu Wojewódzkiego w E. z dnia 7 lutego 1996 r., sygn. akt II K (...),

na podstawie art. 542 § 3 *a contrario* k.p.k.,

**postanowił**

**stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.**

### UZASADNIENIE

Z.B. nadesłał do Sądu Najwyższego datowany na 25 kwietnia 2021 r. osobisty „wniosek o wznowienie postępowania”, dotyczący postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 czerwca 1997 r., sygn. akt II AKa (...), zmieniającym wyrok Sądu Wojewódzkiego w E. z dnia 7 lutego 1996 r., sygn. akt II K (...). Wskazał on, że na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. sygnalizuje zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci wymierzenia kary nieznanej ustawie, poprzez wymierzenie mu kary dożywotniego pozbawienia wolności, nieznanej w chwili popełnienia czynów w 1993 r.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Inicjatywa podjęta przez skazanego Z.B. w trybie art. 9 § 2 k.p.k. sygnalizująca potrzebę wznowienia z urzędu postępowania w przedmiotowej sprawie okazała się chybiona. Wskazane we wniosku okoliczności nie mogą stanowić podstawy do wznowienia z urzędu przez Sąd Najwyższy postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 czerwca 1997 r., sygn. akt II AKa (...). Wbrew wywodom skazanego w sprawie nie doszło do wystąpienia bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia z uwagi na wymierzenie kary nieznanej ustawie (art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k.).

Jak wskazał sam skazany, ubiegał się on o wznowienie przedmiotowego postępowania już wielokrotnie i każdorazowo ze skutkiem negatywnym (por. sprawy: III KO 101/15; III KO 42/16; III KO 70/16; III KO 119/16; III KO 76/17; III KO 46/16; III KO 1/18; III KO 39/18).

Jednocześnie wypada zaznaczyć, że skazany ubiegał się także o wznowienie postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1999 r., III KKN 286/98. Zarządzeniem z dnia 22 października 2019 r., III KO 68/19, na podstawie art. 429 § 1 w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. odmówiono przyjęcia wniosku jako niedopuszczanego z mocy ustawy, przy czym postanowienie to zostało zaskarżone i po rozpoznaniu zażalenia Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 21 stycznia 2020 r., III KZ 66/19, utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie.

W ramach wymienionych powyżej postępowań Sąd Najwyższy wypowiadał się już także w przedmiocie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci orzeczenia kary nieznanej ustawie, przez wymierzeniem skazanemu kary dożywotniego pozbawienia wolności. Miało to miejsce w uzasadnieniu postanowień: z dnia 16 marca 2016 r., III KO 101/15; z dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 70/16; z dnia 21 marca 2017 r., III KO 119/16; z dnia 20 września 2017 r., III KO 76/17 oraz z dnia 15 lutego 2018 r., III KO 1/18. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela stanowiska i argumenty tam wskazane, w szczególności obszernie zreferowane w postanowieniu wydanym w sprawie III KO 101/15.

Wobec tego należy jedynie sygnalizacyjnie wskazać, że na mocy art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 lipca 1995 r. o zmianie Kodeksu karnego, Kodeksu karnego

wykonawczego oraz o podwyższeniu dolnych i górnych granic grzywien i nawiązek w prawie karnym (Dz.U.1995, nr 95, poz. 475) zmieniono ówczesnie obowiązujący Kodeks karny m.in. w ten sposób, że w art. 30 w § 3 po wyrazie „zasadniczą” dodano wyrazy „dożywotniego pozbawienia wolności albo”, co oznaczało dodanie do katalogu kar kary dożywotniego pozbawienia wolności. Wskazana zmiana weszła w życie w dniu 20 listopada 1995 r., a więc już po popełnieniu przez skazanego czynów zabronionych, ale przed wydaniem wyroku przez Sąd I instancji. Fakt, że w chwili czynów obowiązywało inne brzmienie art. 30 § 3 d.k.k. i że jego brzmienie w chwili orzekania było względniejsze dla sprawcy dostrzegł Sąd Apelacyjny w (...), orzekając reformatoryjnie i uzasadniając swoje rozstrzygnięcie (k. 1034-1040). W uzasadnieniu wyroku wskazano, że kara 25 lat pozbawienia wolności jest karą niewspółmiernie łagodną względem dokonanych przez Z.B. dwóch zabójstw, z kolei kara dożywotniego pozbawienia wolności jest karą eliminacyjną, tak jak i kara śmierci, jednakże niewątpliwie względniejszą, albowiem pozostawiającą skazanego przy życiu. Takie rozstrzygnięcie nie było wymierzeniem kary nieznanej ustawie, ale orzeczeniem kary względniejszej. Sąd Apelacyjny powołał się przy tym na pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1996 r. (I KZP 2/96, OSNKW 1996, z. 3-4, poz. 16).

Jakkolwiek z punktu widzenia wznowienia postępowania z urzędu pozostaje to irrelevantne, Sąd Najwyższy zdecydował się także pokrótce odnieść do twierdzenia skarżącego, że w jego sprawie doszło do naruszenia art. 7 ust. 1 zd. 2 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, zgodnie z którym nikomu nie można wymierzyć kary surowszej od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zagrożony karą został popełniony. Nie sposób uznać, aby w tej sprawie zaistniało jakiekolwiek naruszenie tego przepisu. Kara śmierci była karą najsurowszą. Zmiana kary śmierci na karę dożywotniego pozbawienia wolności stanowiła zmianę na korzyść skazanego, zmianę na karę łagodniejszą, względniejszą dla sprawcy.

W piśmie z dnia 10 sierpnia 2021 r. zatytułowanym „wniosek dowodowy” Z.B. zwrócił się o uwzględnienie przy rozpoznawaniu jego sprawy informacji medialnych, orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Konstytucyjnego, na okoliczność braku możliwości działania prawa wstecz i zasad temporalnego stosowania przepisów materialnych w przypadku ich nowelizacji.

Okoliczności dotyczące spraw „medialnych” pozostają dla rozstrzygnięcia w tej sprawie bezprzedmiotowe, albowiem Sąd Najwyższy orzeka wyłącznie w oparciu o okoliczności dotyczące tej konkretnej sprawy. Mając jednak na względzie twierdzenia skazanego, należy ponownie podkreślić, że w jego sprawie nie doszło do działania prawa wstecz i naruszenia zasady *lex retro non agit*. Z uwagi na fakt, że pomiędzy datą popełnienia czynu, a datą uprawomocnienia się wyroku skazującego doszło do zmiany przepisów regulujących katalog kar, Sądy orzekające były zobowiązane zastosować ustawę względniejszą, korzystniejszą dla sprawcy, w myśl art. 4 § 1 k.k. (wówczas - art. 2 § 1 d.k.k.). W odniesieniu do Z. B. uczynił to Sąd Apelacyjny w (...), nie tylko nie wymierzając kary nieznanej ustawie, ale właśnie wymierzając karę względniejszą, o czym była już mowa powyżej.

Mając na względzie wszystkie podniesione okoliczności, Sąd Najwyższy nie dostrzega podstaw do wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 czerwca 1997 r., sygn. akt II AKa (...). Wobec tego należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

as